

ВВА вважає, що кожна з пріоритетних сфер є важливою для членів ВВА, партнерів ВВА та інтересів світової громадськості. Пріоритетні сфери ВВА сильно залежать від ВВА з надійним управлінням, фінансовою стабільністю та здатністю співпрацювати з ключовими зацікавленими сторонами в сферах, що становлять взаємний інтерес і вигоду.

ВВА продовжує свою роботу у вищезазначених пріоритетних сферах завдяки зусиллям Ради ВВА, комітетів ВВА та стратегічних фокус-груп ВВА (SFG), які включають широку мережу зовнішніх експертів, які підтримують ВВА у її зусиллях. Завдяки співпраці з міжурядовими установами, неурядовими організаціями, лідерами галузі та іншими відповідними зацікавленими сторонами, ВВА забезпечує ефективну співпрацю в просуванні ветеринарної професії та стандартів здоров'я людей і тварин у всьому світі.

У рамках 38-й конгресу Всесвітньої ветеринарної асоціації відбувся саміт ВВА 2023 під темою «Довкілля, важливий елемент Єдиного здоров'я», що дало чудову можливість навчитися застосовувати підхід Єдиного здоров'я на місцях [2].

Висновки. 1. Стратегічне планування Всесвітньої Ветеринарної Асоціації дає можливість цілеспрямовано досягати визначених цілей розвитку ветеринарної медицини у світі.

2. Робоча група стратегічного планування (SPWG) ВВА запропонувала зосередитися до 2025 року на забезпеченні захисту тварин, фармацевтичному керівництві, ветеринарній освіті та забезпеченні концепції «Єдине здоров'я».

Висновки. 1. Стратегічне планування Всесвітньої Ветеринарної Асоціації дає можливість цілеспрямовано досягати визначених цілей розвитку ветеринарної медицини у світі.

2. Робоча група стратегічного планування (SPWG) ВВА запропонувала зосередитися до 2025 року на забезпеченні захисту тварин, фармацевтичному керівництві, ветеринарній освіті та забезпеченні концепції «Єдине здоров'я».

Бібліографічний список:

1. Constitution and Bylaws of the World Veterinary Association. URL: <https://worldvet.org/wp-content/uploads/2022/06/Constitution-and-Bylaws-of-the-WVA-30-Mar-2022.pdf>
2. The World Veterinary Association Congress 2023 in Taipei – a great success. URL: <https://worldvet.org/news/the-world-veterinary-association-congress-2023-in-taipei-a-great-success/>
3. World Veterinary Association (WVA). Strategic Plan 2020 – 2025. URL: <https://worldvet.org/wp-content/uploads/2022/06/WVA-Strategic-Plan-2020-2025.pdf>
4. Working groups. URL: <https://worldvet.org/about/strategic-focus-groups/>

УДК: 636.92.09:616.31(477.53-25+477.54-25) “2019/2022”

ПОШИРЕНІСТЬ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ПАТОЛОГІЙ У КРОЛІВ (*ORYZTOLAGUS CUNICULUS*) У ХАРКОВІ ТА ПОЛТАВІ ЗА 2019-2022 РР.

Сьогодні **О.Б.**, кандидат ветеринарних наук, доцент, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5637-4050>

Степаненко **Г.О.**, кандидат ветеринарних наук, клініка ветеринарної медицини “ЕкоЦентр”, м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8705-8437>

Локес-Крупка **Т.П.**, кандидат ветеринарних наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6302-9615>

Тимошенко О.П., доктор біологічних наук, професор, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9696-1698>

Вступ. У гризунів і зайцеподібних тварин найчастіше спостерігається синдром прогресуючого набутого захворювання зубів (progressive syndrome of acquired dental disease (PSADD)) на стадіях вираженої клінічної симптоматики, що вимагає багатоетапного, тривалого, а іноді й довічного лікування. Стоматологічні захворювання діагностуються у 39% зайцеподібних тварин віком від 2 років, що узгоджується з даними інших авторів [1, 2]. Невеликий розмір і природна поведінка гризунів значно ускладнюють безпечну фіксацію та ефективний огляд ротової порожнини в усіх видів ряду Rodentia без анестезії, зокрема і у кроликів. Повний якісний огляд порожнини рота неможливий без седації, що потребує перебування пацієнта під загальною анестезією [3, 4].

Мета. Дослідити поширеність стоматологічних патологій у кролів (*Oryctolagus cuniculus*) серед інших хатніх тварин.

Матеріали та методи дослідження. Діагностика та верифікація стоматологічних патологій проводилась з використанням клінічних, рентгенографічних, ендоскопічних, телерентгенометричних, денситометричних, біохімічних, бактеріологічних та томографічних методів. Для статистичної обробки та фіксації даних використовували Excel та програмне забезпечення Stata V.13 (Stata).

Експерименти проводились відповідно до «Загальних етичних принципів експериментів на тваринах» (Київ, 2001), які узгоджуються з положеннями Європейської конвенції про захист хребетних тварин, які використовуються в експериментальних та інших наукових цілях (Страсбург, 1986), відповідають Закону України № 3447-IV від 21.02.2006 «Про захист тварин від жорстокого поводження» та Директиві 2010/63/ЄС «Про захист тварин, які використовуються в наукових цілях».

Власні дослідження. За досліджуваний період із 2019 по 2022 роки на базі ветеринарних клінік “ЕкоЦентр” (м. Харків), “ЕкоЦентр Локес” (м. Полтава) та клініки при кафедрі терапії ім. проф. П.І. Локеса ПДАУ (м. Полтава) за даними амбулаторного журналу було зареєстровано 16858 первинних звернень власників. З яких 5803 були собаками (34,4%), 6127 – котами (36,3%), а 4928 – представниками гризунів, зайцеподібних та інших екзотичних тварин (29,3%). З яких саме кролі склали 36%, представлених 1174 тваринами, що корелює світовій тенденції утримання цих тварин, як хатніх улюбленців, адже кількість голів свійського кролика (*Oryctolagus cuniculus*) лише у Великобританії становила у 2017 році 1 мільйон екземплярів, представлених понад 50 породами, визнаними British Rabbit Council [5].

За 40 хвилин до проведення огляду, рентгенографії або дентальної корекції пацієнтів поміщали в неонатальний бокс з додатковою оксигенацією та контролем температури, де їм вводили маропітант у дозі 1 мг/кг підшкірно та мелоксикам у дозі 1 мг/кг перорально. Премедикацію проводили за 20 хвилин комбінацією буторфанолу 0,4 мг/кг і дексмететомідину у дозуванні 0,2 мг/кг підшкірно. Індукцію проводили шляхом інгаляції в боксі з ізофлураном 5%. Підтримання на рівні 1,5-3% також відбувалося ізофлураном. За потреби знеболення ще протягом 3-14 днів пацієнти отримували мелоксикам перорально вдома в дозі 0,5 мг/кг кожні 12 год, та антибіотикотерапію згідно визначеної чутливості.

Висновки. За період дослідження було зареєстровано 1774 звернення власників свійських кролів (*Oryctolagus cuniculus*), що перебувають на хатньому утриманні, в якості домашніх улюбленців, що склало 36% від загальної кількості гризунів, зайцеподібних та інших екзотичних пацієнтів клінік. Серед них 842 мали стоматологічні патології різного ступеня вираженості (47,5%).

Необхідно відмітити, що кролики-самці без орхієктомії мали вищу поширеність дентальних патологій, ніж у кролиць (29,8% та 35,9% відповідно). Збільшення ймовірності розвитку надмірної елонгації молярів та премолярів у самців у порівнянні з самками кролів,

можна частково пояснити статевим диморфізмом, вираженим у жувальних м'язових волокнах кроликів. Кастрація самців до шестимісячного віку попереджує розвиток цього статевого диморфізму.

Вік первинного звернення пацієнтів коливався від 4 місяців до 19 років. З них 16 (1,9%) були віком від 4 до 12 місяців, 113 (13,38%) – від 1 до 3 років, 306 (36,3%) – від 3 до 6 років, 324 (38,6%) – від 6 до 9 років, 22 (2,61%) – від 9 до 12 років, 28 (3,3%) – від 12 до 16 років, 33 (3,93%) – від 16 до 16 років.

Також визначено три основні фактори, які найчастіше зустрічалися в анамнезі хворих: годівля зерновмісними сумішами, недостатнє вживання сіна та інших грубих листяно-трав'яних компонентів раціону, наявність супутніх патологій, що призводили до погіршення апетиту.

Бібліографічний список:

1. Welch T, Coe J.B, Niel L, et al. A survey exploring factors associated with 2890 companion-rabbit owners' knowledge of rabbit care and the neuter status of their companion rabbit. *Prev Vet Med* 2017;137:13–23
2. Robinson N, Lyons E, Grindlay D, et al. Veterinarian Nominated common conditions of rabbits and guinea pigs compared with published literature. *Veterinary Sciences* 2017;4
3. Abreu M, Aguado D, Benito J, et al. Reduction of the sevoflurane minimum alveolar concentration induced by methadone, tramadol, butorphanol and morphine in rats. *Lab Anim.* 2012;46:200–206.
4. Hawkins M.G, Pascoe PJ. Anesthesia, analgesia and sedation of small mammals. In: Quesenberry K.E, Orcutt CJ, Mans C et al., eds. *Ferrets, Rabbits and Rodents: Clinical Medicine and Surgery*. 4th ed. St. Louis, MO: Elsevier; 2021:536–558.
5. British Rabbit Council. Breed standards Newark.Notts: The British Rabbit Council, 2017. <https://thebritishrabbitcouncil.org/standards.htm>.

УДК 636.09:598.112.21:612.3:614.9

ОСОБЛИВОСТІ АНАТОМІЧНОЇ БУДОВИ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ ЄМЕНСЬКОГО ХАМЕЛЕОНА

Скачко С.М., аспірант, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-1229-5980>

Фесенко І.А., кандидат ветеринарних наук, ст. викладач, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6076-5545>

Куш М.М., доктор ветеринарних наук, професор, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5280-9755>

В останні роки в європейській та північноамериканській торгівлі домашніми тваринами набули поширення рептилії. Одними з найбільш популярних серед них є єменські (вуалеві) хамелеони (*Chamaeleo calyptratus*), які серед цієї родини найбільш часто зустрічаються у ветеринарній практиці. Це стоїчні тварини, їх захворювання виявляють із запізненням, тому своєчасна діагностика і терапія є важливими. Поширеними серед хамелеонів є захворювання органів апарату травлення: жовчнокам'яна хвороба, ліпідоз печінки, злоякісні пухлини, що пов'язані з ротовою порожниною, стравоходом, шлунком, кишечником, клоакою, печінкою і підшлунковою залозою, непрохідність шлунку тощо. Діагностика, профілактика та лікування хвороб рептилій є складними, оскільки у ветеринарного лікаря відповідної фахової інформації дуже мало. Базою для розуміння хвороб, розробки методів їх діагностики і лікування є дані морфологічних досліджень, але їх кількість є обмеженою. Метою